

Bu minik çalışmada, romanlar üzerine çalışma yapan öncülerden biri olan Grellmann'ın kitabı içinde bulunan sözcüklerin türkçe karşılığı verilmeye çalışılmıştır. Her haliyle yeniden gözden geçirilmeli ve daha titiz bir şekilde ele alınmalıdır. Zaten orijinalinde de kitabın ana amacı bir sözlük çalışması yapmak değildir. Sosyal ve etnolojik bir çalışmayı hedefleyen kitabın ilk baskısı kendi dilinde, Almanca'da 1783 yılında yapılmıştır. Kitap daha sonra İngilizce ve Fransızca'ya çevrilmiştir.

Bu çalışmada kitabın 1810 yılında basılmış olan Fransızca bir kopyasından yararlandım.

Sinan ŞANLIER

tziro : zaman
bresch : yıl
manet, tschon : ay
diwes : gün
ratti, rattizo, rat : akşam
feizrille : gündüz
ratti : gece
kerhu : pazar
doga : şey, nesne
kak : cinsiyet
arti : çeşit, tür
goswno : davranış, tarz
jek, otter : parça
gun : sayı, adet
dewe, dewel, dewl, dewle : tanrı
dewn : put, çok sevilen
bollopen, boliben : dünya
mulro : ruh, tin
sie, wode : duygu, gönül
trupo, teschta : vücut, gövde, cisim
sheweto, tscheroiz : gökyüzü
tsherhenje, tsherhenja : yıldız
cham, tschemut, mrascka : güneş

schon, tschermut, mrascka : ay
probal : hava
jag, jago, jak : ateş
panj, panjo : su
pu, bhu, puhe, epebu : toprak, yer
balwal, bear : rüzgar
felhoeschonodi : bulut
felheshine : şimşek
tschetagasch : gök gürültüsü
jiewe : kar
brischnit, breschindo : yağmur
mrascha, osek : damla
jako, pako : buz
koeddo : defter, günlük kağıt (?)
lemm : toprak, yer, zemin
akra : kır, arazi
hedjo : dağ
abar, dombo : tepe, küçük dağ
gere, wermo : hendek, çukur
wesch : yarımada
baro pani : okyanus
sero : deniz
pleme : dalga

kunara, parra : kıyı, sahil
tato panj, poschi : bataklık
hani, foljasi : çeşme
hanj, hanik : kuyu
tallo : bent, engel
flammus : alev
jangar, angar : kömür
mommlı, mumeli : ışık
tschar, djiplo : kül
mesho : tebeşir
balu : kum
bare, bar : taş
wahn, tcheklo : cam
jelgekoro bar :
sonnai, sonnikay, schomukai : altın
rup : gümüş, para
tzaster, trascht : demir
tschino : kalay
malliwo : kurşun
tzindo rup : civa
lohn, lon : tuz
lankeren : güherçile fabrikası
kandini momelli : kükürt

zahch, scha : otlak, ayır
cahar, tschar, wira, gas : ot
razho : avdar
jiv : buđday
gib, arpa : arpa
tzirja, pora : sarımsak
purum, lolipurum : sođan
schach : lahana
hirhil : bezelye
dudum : kabak, su kabađı
herbuzho : karpuz
karro : diken, dikenli engel
ruk : ağaç
balano mako : meře
pabuj : elma
brohl : armut
kirgissin : kiraz, viřne
pehende : ceviz
tellel : hayvan (genel tanımlama)
kirmo : kurt, solucan
rezh : ipek
birlin : arı
jerni : balmumu, petek

gwju, mascho : bal
kirja : karınca
jua, tzua : bit
puzhum, puschan : pire
tzefniakoro, matscha, matscho, mulo : balık
alo : yılan balığı
tschirikli, tschiriklo : kuş
wikna : doğan, şahin gibi yırtıcı kuş
bischtilo : kartal
papin, popim, papi : kaz
hiretza, retschari : ördek
tovadei : güvercin
joros : yumurta
baropeng, oroschlana : aslan
matschika : kedi
ru : kurt
jukel, trukel, juket, tschokel : köpeek
kuttka, tscikel : köpek
schoschi, tscoschai : tavşan
papinari : maymun
gra, grea, krej :
gratsch, gras : aygır (damızlık)?
grasnj, graschisi : kısırak

dernapresch : tay
gurrub, guru, gurni, greni, kircumni : öküz
warjuholi : dana
bakero, bakra, bakro : koyun
bakero, bhara dohilo : kuzu
wakro, bakro, upritudilom : koç
jeschhingingri, ketschka : keçi
balo, bala : gözenek
bikarisch, krohilo : yaban domuzu
ballitschi, bali : diři domuz
djanba : kurbağa
tsap : yılan
beng : ejderha
kazht, karscht : ağaç, odun
tschjilka : kabuk
patrin : yaprak
peperi : kara biber
bal, pal : kıl, saç
pushum : yün, yünlü
pori : kuyruk
rat : kan, soy
tud : süt
kjil : tereyağı

kiral, chiral, kiras : peynir
tulo : iç yağı, gres yağı
swa : gözyaşı
mas, marz : insan teni
tscho, shero, cheru : baş, kafa
aok, jaok, jaka, po, aran : göz
kan : kulak
nak : burun
tscham : yanak
tschommedini : şamar
tschor : sakal
mui, moi : ađız
dank : düş
tschib, tscheb : dil (anat.)
men : boyun
dumno : sırt, arka
andirik : göğüsün yanı, yan
gew, bukl : geri, arka
kelin : göğüs, akciđer
per : karın
mossin, mucia : kol
wast, was : el
kuzhilo, guzdho, gusto : parmak

ghazdo, paltzo : baş parmak
heroi : bacak
piro : a ayak
tschanga : diz
naj : tırnak (?)
sie, si : yürek
buko : karaciğer
buchlipen : yer, ülke
bundo : bölge
geb : delik, boşluk
but, bahjr : sürü, halk, yığın
pislá : kıtlık, yoksulluk
lowe, löwe : gümüş
kuni, kani : kızılağaç
libre : tavşan (?)
jemia, miga : bin
buda, purana : zaman, çağ (?)
tschiwawa : yaşama
rikowela : hafıza, hatıra
sunjo : kulak
sung : burun
rakerpan, rakriben : söylemek
lab, alo : söz, sözcük

nao, lawo : ad, isim
liel : harf
bachos : kitap
schin : renk
schnablas :
pal, pas : saman
baxht : talih
dromnazhedum : yanlışlık
merla : ölüm, ölü
bko : açlık
truzhilo : susuzluk
sentinella : nöbetçi olmak
duk : acı, ağrı
duko : soluk, nefes
ghaz : soğuk alma, nezle
butin : iş, emek
muskatella : kokulu reçine
tschinneben : yara
ker : ev
tscheter, chor : çadır, tente
gadsı : kadın
tschawo : çocuk
tschak : bakire

rackljo : genç erkek
rackoji : genç bayan
dade, dadi : baba, büyük baba
daj, dajo : anne
amami : büyük anne
tschaj, schaj : kız çocuk
tschakorum : damat
kako : kuzen
dadas kriprak : amca
dadas kripras : hala
yeleto : eve ilişkin
rakli : hizmetçi
wirthus : sahip, mal sahibi
werda : lokantalı otel
sikarwana : öğretim
putzjum : soru
pen : yanıt
mangawa : dilekçe
shegari, sidah : av yeri
wezheskoro : avcı
kalli pen : av hayvanı
schetra : keman
tschilhiman : gitar

tschorori : yoksulluk
dram : gezi, yolculuk
jangustri, gostsring, gusderin :
tower, tober : balta
pal : tahta
bechari : düz bardak
tschupni : kamçı
tschor : hırsız
tschordas : uçuş, uçma
goro, chadum : kılıç, bıçak
pleisserdum : tazminat
tschatscho : hak, adalet
paro, birda : ağırlık, yük
tchumoben : öpme
dori : yer, ülke
manru, maro, malum : ekmek
jaro, aro : un
romm, manush, gadje : insan, insan soyundan
gaben : besin
kjl : tereyağ
raja, rajha : prens
ranj : prenslik
raz : prenslik
buklo : kale

kuroben, kukroben : savař
kutwnaskro : asker
ritteri : zırhlı asker
harmi : zırh, göğüslük
puschka, bundak : tüfek
gaue, gal, jegag : köy
tombun : trompet, nefesli saz
kandini momelli : kibrit
tku : duman
paka : kanat
palmande : artçı, arkadaki
romm, manush, gadje : insan, insan soyundan
jammader : kumandan
wesch : ağaç
jagari, wezhiskero : ormancı
klusturi : manastır
kangri, kang hari : kilise
jsba : oda
skaurnin : sandalye
kambana : çan
gor : çukur
doga : konu
nani kek : kři, personel

schut : sirke
ker, bauer : yapı, bina
klidin :
bangoklidin :
gullub, o halu, kalschin : pantolon
schöste :
koro : elbise
kuni : ölçü
schukkerben : güzellik
kutschahu : balçık, çamur
brija : bulamaç, lapa
goji : sosis, sucuk
mol : şarap
sapuni : sabun
kammawa : suçlama
gono : arka çantası
por-for : tüğ
madjo, matzlin : sinek
schoker : saygın, saygıdeğer
puro : yaşlı, ihtiyar
dumino : sade, basit
prinjerdo : ünlü, bilinen
nango : kısır, verimsiz

namilalsch, erio : kötü, yaramaz
dulhaila : geniş
duber, aduito : çift
sano : ince
tschori ropen : mutsuz, yoksul
ajecto : yalnız
tschimaster : sonsuz
latschila, wingo : yalan
piro : serbest, boş
zalo : tam, tüm, eksiksiz
baro : büyük
latscho : iyi
tschororo : sıradan
pral : yüksek
boko : açlık
baugo : eğri
tikno, tigno : kıasa
lotes, betschuker : zayıf, kötü durumda
sorlo : güçlü
kindo : ıslatma
neso : yeni
barwello : zengin
kalo, kala : siyah

mitschach : sert, ağır
bharahilo : ağır, zahmetli
gudlo : tatlı
gor : derin
merla, mojas : ölüm, ölü
schukrohilo : kuru
gojeaman : kibirli
but : çok
perddo : dolu
massob : uyanık, gözü açık
tscha : gerçek
tatto, tatip : sıcak
parna : beyaz
dur : uzak
naneleskeksi : inatçı (katı)
riokerwawa : değer biçmek
wias : gelmek, varmak
kovokardas : isteklendirmek
tschindas : doldurmak
pekgum : pişirmek
tschjl : sarımsak, silkmek
mangawa : dilemek, istemek
gohena : homurdanmak

catschole : yanmak
pakjum : kırmak
bandopen : başlamak
lubckirdaspas : zina etmek
pral : yoksul olmak (?)
petterdum : korkutmak
tscerodia : aldatılma
perdo : sona erdirmek
stildum : yakalama
gana, kha, hane : yemek
androssaster kordo : zincire vurmak, zincirlemek
nasch : akmak
jaraw : korkmak
muterwawa : işemek
bango : topallamak
getschaha :
ghas : öksürmek
nazh : kovmak, atmak
kindjelle : satın almak
tschumedele : öpmek
sawa : gülmek
muk : bırakmak, terketmek
schiwawa, beschesch : yaşamak

tscharawa : yalamak

deletschedoman : yatađa girmek

gochoben : yalan söylemek

kerla : yapmak

siwawa : dikmek (kumaş)

lawa : almak

nabe : adlandırma

tschikatele : aksırmak

barreskoro :